

УДК [341.3+343.6] (326)

ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ НА ТЛІ ПРОЦЕСІВ ЗАГАЛЬНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ВІЙСЬКОВОГО КОНФЛІКТУ В УКРАЇНІ

Лосинець А.С. студентка Криворізького
навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ,
zolotaya666malina@gmail.com

Веселов М.Ю. доктор юридичних наук, професор,
професор кафедри державно-правових дисциплін
Криворізького навчально-наукового інституту
Донецького державного університету внутрішніх справ,
veselovndl@ukr.net

Постановка проблеми. Процеси глобалізації дедалі поширюються країнами світу та проникають до різних сфер життєдіяльності людства. Основними наслідками цього процесу є міжнародний поділ праці, міграція в масштабах усієї планети капіталу, людських та виробничих ресурсів тощо [1]. Глобалізація викликає появу нових чи трансформацію вже існуючих як позитивних, так і негативних соціальних явищ. Зокрема, торгівля людьми – явище, яке несумісне з гідністю і цінністю людської особи і загрожує добробуту людини, сім'ї і суспільства, – у планетарних масштабах здобуває ще більшого суспільного резонансу та вимагає поєднання значних національних та міжурядових ресурсів у протидії йому.

Метою дослідження є привернення уваги науковців до окремих аспектів протидії торгівлі людьми, обумовлених військовими конфліктами в умовах глобалізації.

Виклад основного матеріалу. Вторгнення росії в Україну, яке почалося 24 лютого 2022 року, спричинило масову смерть, руйнування, переміщення та страждання українського населення, і призвело до того, що щонайменше 17,6 млн. людей терміново потребують гуманітарної допомоги та захисту [2]. З метою убезпечити себе та своїх дітей багато українців обирає для себе варіант залишити (тимчасово чи на тривалий термін) територію України та виїхати за кордон. Станом на 14 березня 2023 року лише у країнах Європи зафіксовано понад 8,1 млн. біженців з України [3]. Жінки та діти, які змушені зараз покинути Україну через військову агресію росії та прямують до сусідніх країн, стикаються з ризиками стати жертвами торгівлі людьми [4].

Л. Джонс, Д. Енгрстром, Т. Хілліард та М. Діаз наголошують, що через свій подекуди «аутсайдерський» статус іммігранти особливо вразливі до експлуатації та інших порушень прав людини, що найбільш гостро проявляється у проявах торгівлі людьми, яку можна розглядати як сучасну форму рабства. Торгівля людьми – це найгірша форма експлуатації праці, і її можна розглядати як одну з негативних проявів глобалізації. Цей протиправний

вид діяльності постачає людей для проституції, виснажливої праці, насильницького донорства, вуличного жебракування, домашньої роботи, примусового шлюбу, усиновлення, вимушеної участі у збройних конфліктах тощо. Експлуатація жертв торгівлі людьми є надзвичайно прибутковою, і за даними деяких правоохоронних агенцій посідає друге місце у злочинному бізнесі після розповсюдження наркотиків [5, с. 108]. До того ж, часто наявність військового конфлікту у країні походження мігрантів (біженців) додатково ускладнює процес їх адаптації у новому середовищі (в державі, яка їх приймає) та зменшує можливості держави, громадянами, якої вони залишаються, дипломатичними та іншими міжнародно-правовими шляхами забезпечувати безпеку та захист прав останніх. Особливо проблема загострюється, якщо вимушені переселенці опинилися на території країни-агресора чи держави, яка не визнає цінності міжнародно-правових стандартів прав людини.

Злочинний світ пристосовується до змін реальності, полюючи на нові жертви, торговці людьми готуються скористатися вразливістю тих, хто змушений покинути Україну. Одним з пріоритетів щодо запобігання торгівлі людьми є підвищення загального рівня правової свідомості дітей та молоді, формування навичок безпечної поведінки під час подорожі, у новому місці перебування та вдома, виховання поваги до прав та основних свобод людини, толерантне ставлення до потерпілих від торгівлі людьми.

Проте протидія торгівлі людьми, це не лише просвітницькі заходи, а й сукупність організаційно-правових та правоохоронних заходів, які вимагають уваги та дій від правоохоронних органів, урядів і громадськості. Протидія торгівлі людьми в глобальних масштабах ускладнюється низкою питань співвідношення національних правових систем, юрисдикцією національних правоохоронних органів, різноманіттям світових культур і традицій, частково, складністю підтримання постійних комунікативних зв'язків мігрантів (біженців) з іншими родичами тощо. У Конвенції ООН про боротьбу з торгівлею людьми і з експлуатацією проституції третіми особами проголошується, що кожна країна засновує і утримує орган, якому доручається координація і централізація результатів розслідування передбачених у цій Конвенції злочинів. Ці органи компілюють всю інформацію, збирану для того, щоб полегшити запобігання передбачуваним у даній Конвенції злочинам і накладання покарань за них, причому ці органи підтримують тісний контакт з аналогічними органами інших країн (ст. 14).

Існує чимало прикладів міжнародного досвіду протидії цим злочинам, коли державні та недержавні установи здійснюють цю діяльність, виходячи за межі національного рівня. Так, при Державному департаменті США утворено Управління з питань боротьби з торгівлею людьми та насильством над жінками, яка є провідною установою в галузі протидії торгівлі людьми. Ця установа поширює свою діяльність не лише у межах юрисдикції Сполучених Штатів, а й пропонує програми підтримки для країн, що мають високий рівень торгівлі людьми, та допомагає у підготовці та реалізації стратегій протидії проявам цього негативного явища. Інтерпол та Європол реалізують глобальні програми протидії торгівлі людьми, які включають розшук та затримання

злочинців, захист жертв, підтримку країн у законодавчому та інституційному розвитку, а також розробку партнерських програм з цивільним суспільством та приватним сектором.

На сьогодні в деяких країнах протидія торгівлі людьми здійснюється і позаурядовими організаціями (командами), наприклад, організація ДНТ (Disrupt Human Trafficking «Знищити торгівлю людьми» – переклад з англ.). Організація складається з колишніх і нинішніх співробітників розвідувальних служб, а також співробітників правоохоронних органів, які займаються виконанням зазначеної місії. Члени проекту зосереджені на активному знищенні груп торгівлі людьми шляхом проведення наземних операцій, а також кіберперешкоди. Команда має понад 70 років спільного досвіду проведення реальних операцій у США та за кордоном. Команда використовує широкий спектр навичок, включаючи (але не обмежуючись), розслідування, технічний збір інформації, стеження та таємний збір розвідданих [6].

Висновки. Тож, протидія торгівлі людьми та усунення її шкідливих наслідків вимагає глобальної та регіональної коаліції країн і неурядових організацій. Правові передумови для формування такої коаліції на сьогодні існують, але для кращої взаємодії національних та міжнародних, державних та громадських суб'єктів-учасників цих проектів необхідним є покращення двох- та багатосторонніх зв'язків, формування ролей відповідальності та створення організаційної інфраструктури, щоб її члени могли працювати як спільно, так і в односторонньому порядку. У зв'язку з тим, що багато наших співвітчизників на сьогодні опинилися за межами рідної країни, українському Уряду, як ніколи раніше, необхідно вживати можливих організаційно-правових, дипломатичних та правоохоронних заходів, використовуючи усі доступні шляхи моніторингу та захисту прав громадян за кордоном з тим, щоб мінімізувати їх ризики стати жертвами торгівлі людьми, своєчасно припиняти такі протиправні факти, надавати адекватну допомогу постраждалим особам.

Список використаних джерел

1. Albrow, M., King, E. (1990). *Globalization, knowledge, and society: readings from International sociology*. Sage Publications, 280 p.
2. United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA). (n, d.). *Ukraine Humanitarian Crisis*. URL: <https://reliefweb.int/topics/ukraine-humanitarian-crisis> (дата звернення: 17.03.2023).
3. UNHCR, Government. (2023, Mar). *Ukraine Refugee Situation*. Operational Data Portal. URL: <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> (дата звернення: 17.03.2023).
4. Щодо запобігання торгівлі людьми в умовах воєнної агресії : Лист МОН № 1/3663-22 від 25.03.2022 р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/>(дата звернення: 17.03.2023).
5. Jones, L., Engstrom, D.W., Hilliard, T. & Diaz, M.(2007). *Globalization and Human Trafficking*. *The Journal of Sociology & Social Welfare*, 34(2): 107–122. URL: <https://scholarworks.wmich.edu/jssw/vol34/iss2/8> (дата звернення: 17.03.2023).
6. Disrupt Human Trafficking. (n, d.). *Our Team...* URL: <https://www.disrupthumantrafficking.com/dht-team> (дата звернення: 17.03.2023).